

УКРАЇНСЬКИЙ РАДЯНСЬКИЙ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ СЛОВНИК

9У(03)
У-45

2 том

КАЛІГРАФІЯ —
ПОРТУГАЛЬЦІ

Видання друге

КИЇВ
ГОЛОВНА РЕДАКЦІЯ
УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ
1987

65044

які очолювали сіл. громади. 4) В феод. Польщі й Хорватії — залежні селяни.

КМИН (Cagum) — рід рослин род. зонтичних. Бл. 30 видів, пошир. в Європі й Азії. В СРСР — 10 видів, з них на Україні 1: К. звичайний. Запроваджений в культуру як ефіроолійна рослина, що її використовують у хлібопекарському й парфюмер. виробництвах.

КМІТ Юрій (1872, с. Кобло-Старе, тепер Львів. обл. — 25.VI 1946, с. Кульчиці, тепер тієї ж обл.) — укр. письменник, літературознавець, етнограф, публіцист. Оповідання з життя селян, п'єси, статті про творчість укр. (І. Котляревський, Т. Шевченко, І. Карпенко-Карий) і зх. европ. письменників.

КМІЦИКЕВИЧ Володимир Фердинандович (28.VIII 1863, Польща — 29.VII 1942, Чернівці) — укр. філолог, перекладач і педагог. Один із засновників Пед. т-ва ім. Г. Сковороди в Чернівцях. Переклав і видав драму Ф. Шіллера «Вільгельм Телль» (Львів, 1887) з передмовою І. Франка і «Платонову оборону Сократа» (Чернівці, 1903). Автор «Німецько-українського словаря» (Чернівці, 1912), якого присвятив І. Франкові та О. Кобилянській, історико-літ. статей про Г. Сковороду. Листувався з І. Франком.

КНАУЕР Федір Іванович (Фрідріх; 15.VIII 1849—22.XII 1917, Томськ) — вітчизн. філолог-санскритолог. Закін. 1880 Дерптський (тепер Тартуський) ун-т. Професор Київ. ун-ту (1886—1914). Уклав «Підручник санскритської мови» (1908), видав багато ведичних текстів.

КНЄЗИ — 1) У слов'ян у період зародження класового суспільства — старійшини роду. 2) На Русі в ранньофеод. період — князі. 3) На Зх. Україні, в Молдавії в період феодалізму — сільс. старшини, привілейована категорія феодально залежного селянства. 4) В Сербії з поч. 19 ст. до 1882 — глави держави.

КНЕМІДОКОПТОЗ ПТІЦІ — хронічна паразитарна хвороба, що спричиняється кліщами *Knemidocoptes* і супроводиться свербіжем шкіри, дерматитами, некрозами фаланг і зниженням продуктивності. Розрізняють К. ніг і нашірну форму.

КНЄСЕТ — однопалатний парламент д-ви Ізраїль.

найдено у 40-х рр. 15 ст., в Росії і на Україні почалося з 2-ї пол. 16 ст. і пов'язане з іменами І. Федорова і П. Мстиславця. Перші книги, видані сучас. укр. мовою, — «Енеїда» І. Котляревського (1798), «Кобзар» Т. Шевченка (1840), «Українські народні думи» (1834), записані М. Максимовичем, та ін. Після Великого Жовтня К. стала могутнім засобом комуністич. виховання мас. За 1918—83 в УРСР випущено 366 063 назви книг і брошур заг. тиражем 5,5 млрд. прим. Щороку на Україні виходить у світ понад 8 тис. назв книг заг. тиражем 160—165 млн. примірників.

«КНИГА БУТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ» («Закон божий») — програмний документ Кирило-Методіївського товариства, авторами якого були М. І. Костомаров і М. І. Гулак. Складається з 109 параграфів. У «К. б. у. н.» є ряд прогрес. положень, зокрема про необхідність ліквідації кріпацтва і нац. нерівності, знищення дворян. привілеїв і станів. Бурж. обмеженість «К. б. у. н.» полягає в тому, що укр. націю вона розглядає як особливу єдність, пройняту духом рівності і братерства, якій нібито не властиві класові антагонізми.

«КНИГАР» — щомісячний критико-бібліогр. журнал. Виходив у Києві 1917 — 20 (31 номер). В часописі поряд з цінним довідковим матеріалом було вміщено і статті на націоналістич. змісту.

КНИГИ І КНИГОДРУКУВАННЯ МУЗЕЇ УРСР. Засн. 1972 у Києві в будинку Києво-Печерської друкарні. Відкритий для відвідувачів 1975. В експозиції музею представлені унікальні колекції друку, зразки оформлення книг, перші поліграф. верстати 17 ст., шрифти, худож. твори 18—19 ст., видання марксистсько-ленінської л-ри на Україні тощо.

КНИГОДРУКУВАННЯ — комплекс виробничих процесів, метою яких є виготовлення книг, журналів, газет та ін. друк. продукції шляхом перенесення фарби з друкарської форми на папір. У значенні сучас. К. більш поширений термін **поліграфія**.

КНИГОЗНАВСТВА ІНСТИТУТ укр. науковий (УНІК). Ств. 1922 в Києві на базі Гол. книжкової палати (засн. 1919). Ін-т мав 4 секції: історії книги, соціології й економі-

КНИГОЗНАВСТВО — наука про книгу і книжкову справу. Об'єднує такі галузі знання, як історія, економіка і статистика книги, журналістика, видавнича справа, мистецтво книги, бібліографознавство, бібліотекознавство, сприйняття книги читачем, культура читання, бібліофіліство. В Росії першим теоретиком К. був В. Г. Анастасевич, який 1820 вперше вжив термін «книгознавство». На Україні К.

В. Й. Ключевський.
Р. А. Клявін.

займався П. Ярковський — бібліотекар Кременецького ліцею, пізніше Київ. ун-ту. На Україні питання К. вивчають Київ., Харків. і Ровен. ін-ти культури, Укр. поліграф. ін-т ім. І. Федорова у Львові, ЦНБ АН УРСР, Книжкова палата УРСР. **КНИГООБМІН** бібліотечний — передача творів друку в постійне користування безплатно на спец. умовах з одних бібліотек в інші. Проводиться через книгообмінний або резервний фонди. Розрізняють внутрішній (між б-ками в межах однієї країни) і міжнар. (між б-ками різних країн) обмін книгами. В УРСР значну роботу щодо К. б. проводить Центр. наук. б-ка АН УРСР, б-ка ім. КІРС (Київ) та ін.

«КНИГОСПІЛКА» — укр. видавнича і книготорговельна спілка. Засн. 1922 в Харкові. В 1930 перетворена на книготорг. об'єднання — Вукоопкнигу. «К.» видала 3096 назв кооперативної, навч., худож., масово-політ. та ін. л-ри заг. тиражем понад 40 млн. примірників. «К.» видавала спец. журнали й газету.

«КНІЖКА» — вид-во КПЗУ. Функціонувало 1929—37 у Львові. Видавало праці К. Маркса, Ф. Енгельса, В. І. Леніна, твори зх.-укр. прогресивних письменників. Розповсюджувало також укр. рад. літературу.

КНІЖКА в анатомії — передостанній відділ багатокамерного шлунка

Ф. Клуе.
Портрет Єлизавети Австрійської.
Бл. 1571. Лувр.
Париж.